

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Staatssecretaris Fiscaliteit en Belastingdienst
De heer drs. F.L. Idsinga
D.t.v. BOA Team Parlementair
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 23 oktober 2024

betreft nadere vragen over het rapport gedragseffecten van de accijnsverhoging op tabak en het 'Empty Pack Survey'

ons kenmerk 175531.02U

Geachte heer Idsinga,

De leden van de vaste commissie voor Financiën hebben met belangstelling kennisgenomen van uw brief van 12 september 2024¹ in reactie op de brief van de commissie van 16 juli 2024 over de rapportage 'Gedragseffecten van de accijnsverhoging op tabak in 2023' en het 'Empty Pack Survey' rapport.² De leden van de fracties van de **BBB**, het **CDA** en **OPNL** gezamenlijk hebben naar aanleiding hiervan een aantal nadere vragen en opmerkingen. De leden van de **JA21**-fractie sluiten zich aan bij de inbreng van de leden van de BBB-fractie.

Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB- en JA21-fractie

De leden van de BBB-fractie danken u voor uw beantwoording van 12 september jl., maar missen hierin uw invulling aan de breed gedragen wens in de Tweede Kamer³ en de wens van deze leden om de samenhang en de effecten in kaart te brengen op de grensregio's en de bedrijven in de grensregio's. Zij hebben hierover nog een aantal vragen. Kunt u aangeven wat de afname is van het aantal tabaksverkopen in de grensregio's? Hoeveel bedraagt de afname van de hoeveelheid brandstof en andere producten in de grensregio's? Wat zijn de verschillen in volume in afname voor heel Nederland vergeleken met de postcodegebieden van de grensregio's? Welke effecten zijn zichtbaar op alle bestedingen aan boodschappen?

De bestaande koopstroom-onderzoeken hebben naar de mening van de leden van de BBB-fractie maar een beperkte betekenis, omdat ze niet specifiek gericht zijn op de grensregio's. Zo worden de provincies Gelderland, Flevoland, Overijssel en Drenthe bijeengenomen als "Oost". Toegespitst op de grensregio's en op *fast moving consumer goods* zijn deze koopstroom-onderzoeken wellicht wel bruikbaar, aldus deze leden. Heeft u de koopstroom-onderzoeken in aangepaste vorm, dat wil zeggen toegespitst op de grensregio's en op *fast moving consumer goods*, naar aanleiding van de motie Erkens c.s.⁴, opnieuw uitgezet? Zo ja, welke eerste effecten worden hieruit zichtbaar? Zo niet, kunt u toezeggen dat u op korte termijn alsnog inzicht geeft in de effecten op de lokale middenstand en in de verschuiving van uitgaven in de grensregio's? Kunt u voorts aangeven wat het totaal is van de misgelopen accijnsinkomsten op zowel alcohol, tabak als op brandstof? Kunt u uiteenzetten welke

¹ Kamerstukken I 2023-2024, 36410, M.

² Kamerstukken I 2023-2024, 36410, L.

³ Kamerstukken II 2024-2025, 36418, nr. 115.

⁴ Kamerstukken II 2024-2025, 36418, nr. 115.

datum XX oktober 2024

ons kenmerk

blad 2

mogelijke oplossingen u ziet om deze dalende inkomsten in met name de grensregio's aan te pakken?

In onderhavige beantwoording lezen deze leden dat u verwacht dat de illegale handel in tabaksproducten na de accijnsstijging van 2024 verder zal toenemen, evenals de hoeveelheid uit het buitenland afkomstige tabak. Hoeveel precies zal moeten blijken uit een nieuw Empty Pack Survey (EPS) eind 2024. Wordt in dit EPS ook shag meegenomen? Deze leden vragen dit, omdat zij stellen dat shag het accijnsartikel is met het grootste prijsverschil. Indien shag opnieuw niet wordt meegenomen in het nieuwe EPS, vragen zij u toe te lichten waarom dit wederom het geval is.

Tot slot vragen de leden van de BBB-fractie of er binnen Europees verband (en dan met name met onze grenslanden) overleg plaats vindt over de (verlaging van) accijnsverschillen op tabak en andere producten.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fracties van het CDA en OPNL gezamenlijk

De leden van de fractie van het CDA en OPNL danken u voor de uitvoerige beantwoording. De beantwoording roept nog wel enkele vervolgvragen op. Volgens deze leden heeft de accijnsverhoging op tabak naast het doel om financiën voor de staatskas op te halen, uitdrukkelijk ook tot doel om het roken in ons land te ontmoedigen en het aantal rokers te laten afnemen. Het RIVM-onderzoek⁵ laat een generieke afname van het aantal rokers zien van ongeveer 10 procent, zij het met de kanttekening dat het hier geen saldo betreft, maar het alleen om stoppers gaat. Deze leden zijn geïnteresseerd in de effecten van de accijnsverhoging in meerdere opzichten. Voor het effect voor de staatskas is de beantwoording het meest helder. Die heeft minder opgebracht dan voorzien, met name door de zogenoemde weglek-effecten in de grensregio's. De effecten voor het jaar 2024 zijn nog niet meegenomen. Kunt u vóór de behandeling van het Pakket Belastingplan 2025 in de Eerste Kamer de Kamer informeren op welke wijze de inschatting naar de omvang van weglek-effecten is meegenomen in de raming van de opbrengst van de volgende accijnsverhoging? Is die raming naar aanleiding van de ervaringen over 2023 bijgesteld?

Voor het effect op het rookgedrag is volgens deze leden alleen de beantwoording uit het RIVM-rapport voorhanden. Deze leden missen daarin een uitsplitsing van de resultaten tussen de grensregio's, het centrum en het westen van Nederland. Zo is het bekend dat de gemiddelde levensverwachting van de inwoners van de Parkstadregio vele jaren korter is dan het landelijk gemiddelde. De leefstijl van de mensen is voor een deel de oorzaak. Gezonder leven, gezondere voeding, meer bewegen, minder roken zal juist in dit gebied veel gezondheidswinst opleveren. Als echter anti-rook-maatregelen (lees: een accijnsverhoging) in de grensregio's veel minder effect hebben omdat meer dan 80 procent van de rookwaren in het buitenland worden gekocht, wordt wellicht de gezondheidskloof tussen dit gebied en het gemiddelde van Nederland groter, aldus deze leden. Zij verzoeken u dan ook te reflecteren op deze aanname en of een extra inspanning op het terrein van preventie in de grensregio's noodzakelijk is om dezelfde gedragseffecten in grensregio's te bereiken als in de rest van Nederland.

Over de negatieve effecten van het weglekken van omzet naar het aangrenzende buitenland kan de regering weinig zeggen. Erkend wordt dat velen voor de goedkopere brandstof, alcoholhoudende dranken en tabakswaaren over de grens trekken en dat dit op die branches een negatieve invloed heeft. Er zijn echter geen cijfers bekend wat dit betekent voor de levensmiddelenbranche. Wel stelt de regering dat het saldo aan de grens van *retail*-uitgaven nog altijd positief is. Dit antwoord overtuigt de leden van de fracties van het CDA en OPNL niet. De aantrekkingskracht van de

---

⁵ Gedragseffecten van de accijnsverhoging op tabak in 2023- Voorgenomen gedragsverandering versus daadwerkelijke aanpassing van het gedrag (RIVM, april 2024).

datum XX oktober 2024

ons kenmerk

blad 3

grenssteden van Zeeuws-Vlaanderen, Brabant, Limburg, Gelderland en Overijssel is bekend. Alleen het outletcentrum in Roermond trekt al meer dan 8,5 miljoen bezoekers en draait een omzet van meer dan 5 miljard euro. Zo zou volgens deze leden de kledingbranche en horeca dus op zichzelf het positieve saldo kunnen verklaren. Kunt u de Kamer uiterlijk bij de behandeling van het Pakket Belastingplan 2025 meer inzicht verschaffen over de samenstelling van het saldo aan consumentenbestedingen in de grensregio's?

Tot slot verzoeken de leden van de fracties van het CDA en OPNL u om een meerjarig onderzoek in te stellen naar de werkelijke grenseffecten van het weglekken van koopstromen voor brandstof, alcohol, tabak en voor andere detailhandel en met name voor de levensmiddelenbranche, zowel in arbeidsplaatsen als in belastingopbrengsten. Zij verzoeken u de Kamer middels een aparte brief over de opzet van een dergelijk onderzoek te informeren.

De leden van de vaste commissie voor Financiën zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze bij voorkeur binnen **vier weken** en uiterlijk twee weken voorafgaand aan de voorgenomen plenaire behandeling op 9 en 10 december van het Pakket Belastingplan 2025.

Hoogachtend,

W.T. van Ballekom
Voorzitter van de vaste commissie voor Financiën